

Simone de Beauvoirs 'En skånsom død' er en uudholdelig brutal beskrivelse af døden

'En skånsom død' dækker en periode på seks uger fra Simone de Beauvoirs 78-årige mor falder og brækker lårbenet til hun 150 sider senere ånder ud, mens forfatteren selv og hendes søster på skift befinder sig ved hendes side. Det er voldsomt og undervejs ganske kvalmende, skriver Inger Tejlgaard Olesen Ravn. Foto: Wikimedia Commons

INGER TEJLGAARD OLESEN RAVN

18.01.2026

BØGER // ANMELDELSE – “I *En skånsom død* tyr Simone de Beauvoir ikke til eufemistiske omskrivninger, men excellerer i overmåde detaljerigdom i gengivelsen af hendes mors sidste tid,” skriver lektor Inger Tejlgaard Olesen Ravn. “Det er voldsomt og undervejs ganske kvalmende, men alligevel lægger man ikke bogen væk, for beskrivelserne af sygdommens sejrssikre fremmarch og komplette belejring af morens krop er nok kontante, men aldrig ligegyldige, aldrig ufølsomme.”

En skånsom død

Forfatter: Simone de Beauvoir

Forlag: Gyldendal

Nyoversat af Troels Hughes Hansen

Udkom d. 23. oktober 2025.

Hvis der er noget, der har optaget digtere, forfattere og filosoffer i endnu højere grad end kærligheden, er det døden.

Beskrivelserne varierer – hvor den ungdommelige poets tanker ofte kredser om døden med en slags uskyldigt sværmeri, er dødslejet derimod anderledes konkret og nærværende for den aldrende forfatter. Man begynder måske ligefrem at kunne lugte sygdommen og forfaldet.

“Det lykkes kun delvist for den kloge, selverhvervende og selvforvaltende datter at se moderen som andet end et lidt hjælpeløst, åndeligt mindre bemidlet væsen, henover hvis hoved de kloge taler og tager beslutningerne

I *En skånsom død* tyr Simone de Beauvoir ikke til eufemistiske omskrivninger, men excellerer i overmåde detaljerigdom i gengivelsen af hendes mors sidste tid:

“Det er normalt ikke at vide, hvad der foregår under vores hud, men hun havde heller ingen anelse om, hvordan hendes krop så ud på ydersiden. Hendes sår på maven, hendes fistel og alt det møg, der flød fra den, hendes blålige hud, væsken, der sivede fra alle porer. Hun kunne ikke mærke på den med sine hænder, der var nærmest lammede, og når hun blev vasket, lå hun med hovedet bagover. Det var længe siden hun havde bedt om et spejl. Hun døsede og drømte et sted uendeligt langt væk fra sit rådnende kød.”

SIMONE de BEAUVOIR

Gyldendal

ENKJÅNINGSKONFERENS

Simone de Beauvoir skriver døden voldsomt frem

Bogen dækker en periode på seks uger fra Beauvoirs 78-årige mor falder og brækker lårbenet til hun 150 sider senere ånder ud, mens Simone de Beauvoir selv og hendes søster på skift befinder sig ved hendes side.

Det er voldsomt og undervejs ganske kvalmende, men alligevel lægger man ikke bogen væk, for beskrivelserne af sygdommens sejrssikre fremmarch og komplette belejring af morens krop er nok kontante, men aldrig ligegyldige, aldrig ufølsomme.

I forholdet mellem de to døtre og moderen er der nogle ætsende iagttagelser: Det lykkes kun delvist for den kloge, selverhvervende og selvforvaltende datter at se moderen som andet end et lidt hjælpeløst, åndeligt mindre bemidlet væsen, henover hvis hoved de kloge taler og tager beslutningerne, mens moren selv forbliver uvidende – og altså effektivt umyndiggjort og frataget retten til selvforvaltning i dette hendes livs afslutning.

Hverken de to søstre, lægerne eller sygeplejerskerne fortæller moren, at hun er ved at dø af kræft. Overfor hende fastholder de, at hun blot er blevet opereret for en bughindebetændelse.

Det virker ikke blot uværdigt og ynkeligt, men ligefrem grusomt at læse beskrivelserne om morens kamp for at bevare tilliden til sig selv og sine omgivelser – alt imens hendes vitale funktioner sætter ud en efter en.

“Som en klog og alvidende ånd vidste jeg, hvad der lå i kortene, mens hun kæmpede et sted meget langt borte, ensom som kun et menneske kan være det. Hendes indædte kamp for at komme sig, hendes tålmodighed, hendes mod, det hele var hult. Hun ville ikke få noget ud af sine lidelser.”

Det er en beslutning taget ud af medlidenhed og omsorg, fordi døtrene vil beskytte deres mor. De vurderer, at sandheden vil gøre hende mere ondt end bedraget.

Simone de Beauvoir er forfatteren bag *En skånsom død*, nu genudgivet på Gyldendal. I bogen skriver filosofen og forfatteren med klarhed og ømhed skildrer døden, sorgen og det menneskelige ansvar.

Foto: Wikimedia Commons.

Men det er en beslutning, der kun – og kun måske – kan forsvares ved erkendelsen af de muligheder og begrænsninger, der har været moderens livsvilkår, opvokset som hun er, i en tid hvor hun har overladt sit liv, det komplette ansvar for det, til sin mand. Det peger desuden på kløften mellem moderen og datteren, der efter faderens død har overtaget ansvaret for moderen.

Forfatteren overvejer selv, hvorvidt søsteren og hun selv, idet de forholder moderen sandheden, samtidig umyndiggør hende, og dermed gør hendes smerte og hendes døds kamp både uværdig og umenneskelig, men hun finder ingen løsning.

“Det er en pointe, der er værd at bemærke i en tid, hvor politikere og andre er ganske hurtige til at ville udsige domme over, hvad de betragter som det meningsfulde, det værdige og det værdifulde liv

Spørgsmålet griber fat i noget fundamentalt, der handler om, hvorvidt vi mennesker kan have en etisk eller moralsk *pligt til at beskytte* andre fra sandheden, hvis den gør dem ondt – eller omvendt, om nogen kan have en etisk eller moralsk *ret til at skjule* sandheden for et andet menneske, hvis de vurderer, at det vil skade dem?

Måske lader bogen sig simpelthen ikke længere helt læse, som den er oplevet, fordi dens grundlæggende præmis er forandret. Man kan lidt groft konstatere, at der ikke i dag findes mange kvinder, ikke i Danmark i hvert fald, der har henslæbt tilværelsen i patriarkatets beskyttelsesrum, sådan som vi forstår, at det var tilfældet for Simone de Beauvoirs mor – og samtidig kan vi jo konstatere, at det er en god ting.

Når den syge bliver til sin sygdom

Et andet og måske endnu vigtigere tema undervejs, der må siges at være lige så presserende i dag som nogensinde, er, den måde hvorpå morens identitet, ja, selve hendes menneskelighed, i lange perioder forsvinder for de to søstre, fordi den døende krop for dem er ugenkendelig.

“...hendes krop [blev] også pludselig bare en krop, ikke stort anderledes end et dødt hylster. Et stakkels forsvarsløst skrog, der blev følt på og håndteret af professionelle

hænder, og hvis liv tilsyneladende kun fortsatte, fordi en åndssvag apati drev det videre.”

Det er ikke den krop, de, som deres første erfaring med verden, lærte at kende som ”mor” og ubarmhjertigt som det er, sætter det ord på den erfaring mange af os har gjort i mødet med den alvorligt syge: Alt det, vi har kendt og elsket, krammet og holdt af, kan meget vel synes helt forsvundet.

Således er værket også en undersøgelse af den umenneskeliggørelse den syge – oven i alt andet – er udsat for, og som de fleste af os er skyldige i at udsætte andre for, når det, der møder os, forekommer os hinsides, det, vi forstår, genkender og identificerer som menneskeligt.

Det er en pointe, der er værd at bemærke i en tid, hvor politikere og andre er ganske hurtige til at ville udsige domme over, hvad de betragter som det meningsfulde, det værdige og det værdifulde liv. Sidst i bogen efterlades læseren med en lille optur:

“Min mor ansporede til optimisme, når hun selv lammet og døende hårdnakket blev ved med at værdsætte hvert eneste lille øjeblik så uendeligt højt.”

Måske det slet ikke tilkommer de raske at udsige dom over de syge og døende?

POV dækker kulturlivet med klassiske anmeldelser, interviews, essays og fotoreportager. [Klik dig videre her.](#)

gyldendal

Simone de Beauvoir

INGER TEJLGAARD OLESEN RAVN

Inger Tejlgaard Olesen Ravn er cand.mag. i litteraturvidenskab og engelsk, lektor ved URCS, digter, forfatter til artikler til Dansknoter, Litteraturtillægget Standart, mm

POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland
- Indsigt baseret på selvstændig research
- Dagens tophistorier fra POV International